

KLASIKAPLUS.CZ

1. Smetanovy Dvě vdovy v Ostravě jsou moderní operou v klasickém stylu

11.06.2022 klasikaplus.cz - Karla Hofmannová

Odkaz na originál

Klíčová slova: operním (2); Ostrava (2); divadla; moravskoslezského; Národního; operu

"V Ostravě pojali velkorysý plán do roku 2024 nastudovat všechny Smetanovy opery a uvést je v kompletním Smetanovském operním cyklu Ostrava 2024."

"Rocc realizuje operu jako konverzační komedii, akcentuje přirozené vztahy mezi postavami a vylehčené herecké výkony."

"Smetanova opera Dvě vdovy zaskvětila na ostravském jevišti jako vybraný klenot a dokazuje, že není potřeba modernizovat opery, ale je potřeba jim dát divadelní esprit a nadhled."

Poslední premiérou sezóny 2021/22 v opeře Národního divadla moravskoslezského se stala operní klasika Bedřicha Smetany Dvě vdovy. V režii Rocca se 9. června pod taktovkou Marka Šedivého v hlavních rolích představili Lada Bočková, Veronika Rovná, Martin Gurbaľ a Martin Šrejma.

Smetana, který napsal řadu českých klasických oper, se zde inspiroval francouzskou jednoaktovkou Jeana Pierra Féliciena Mallefillea, která se hrála v Prozatímním divadle v překladu Emanuela Züngela. Toho Smetana požádal o zpracování libreta a jeho převedení do českého jazyka a českého koloritu. Od prvního uvedení opery v roce 1874 doznala opera několika proměn, až se ustálila v českém prostředí velkostatkářů a nechybí jí ani lidový, vesnický kolorit. V ustáleném tvaru byla opera uvedena v Národním divadle v Praze v roce 1884, ke skladatelovým šedesátým narozeninám.

V Ostravě pojali velkorysý plán a do roku 2024, který bude rokem oslav českých skladatelů, se rozhodli nastudovat všechny Smetanovy opery a uvést je v kompletním Smetanovském operním cyklu Ostrava 2024. Proto byla na 9. června 2022 naplánována opera Dvě vdovy, která se od ostatních autorových oper poněkud odlišuje. Snad i proto se jí ujal mladý slovinský režisér Rocc, který vystudoval operní režii na brněnské JAMU a z jeho působení v České republice ho známe jako avantgardního režiséra, který rád trochu provokuje. Ale tady se projevil překvapivě poněkud jinak: "Operu Dvě vdovy není třeba ozvláštňovat nějakými zcizujícími přístupy. Je to brilantně napsané dílo, zcela moderní už ve svém libretu, které je v základě civilní, francouzskou konverzační komedií a Smetana ji vystihl mistrovsky vyjádřit jak v pěveckých áriích, tak v ansámblech. Je plná jemné ironie, sarkasmu i vtipu, proto jsem k ní přistoupil s nadhledem a snažil jsem se vystihnout radost ze života a zejména nadsázku, která v opeře je obsažena a není jí potřeba akcentovat zvenčí," vyznal se po premiéře režisér.

Rocc realizuje operu jako konverzační komedii, akcentuje přirozené vztahy mezi postavami a vylehčené herecké výkony, které podávají pěvci s mírnou nadsázkou a se smyslem pro humor, a to i v dramatických scénách. Operu tvoří jen čtyři postavy, ladný soprán veselé vdovy Karoliny, dramatictější soprán její sestřenice, stále truchlící vdovy Anežky, basová role hajného Mumlala, který obstarává komickou rovinu, kterou úkorně snáší a doplňuje mladý nápadník, tenorista Ladislav Podhájský. Tohle kvarteto je výborně sezpívané a vztahově vypracované. Jako doplňkové role, které byly Smetanou dopsány až v revizi tvaru opery, jsou milenci z vesnice, Toník a Lidka, jejichž škádlení spolu se sborovými vstupy rámuje operu, která končí jejich svatebním veselím. To vše na jednoduché náznakové a funkční scéně, kterou si Rocc navrhl sám a kterou lehce zaplnil biedermeierovým nábytkem, vedle kterého leží bílá rakev, jen tak pohozená na zemi. Anežka u ní zpívá svoji dramatickou árii a za ní na horizontu nenápadně vlají černé šály, evokující horor. Na nenápadné scéně vynikají dámské kostýmy Belindy Radulović, zářivý a efektní rudý kostým Karoliny, který se odráží od černé róby Anežky, bílé šaty s efektním závojem Karoliny ve druhém jednání, které kontrastují s bílou, ale usedlou a upjatou róbou Anežky. Sbor je v současném elegantním oblečení, pánové v dobovém biedermeieru.

Hudba je ryze smetanovská především v lidových scénách, kde nechybí polka a kde se oslavuje život, "obžínky" a hubičky. V salonních obrazech, zejména v recitativech, kterými Smetana nahradil původní prózu, se odvíjí hudba v ostinátních rytmech, nad kterými se proplétá melodika jednotlivých postav. Obdivuhodné jsou části ansámblové, zejména rossiniovské závratné tempo v ansámblu " ...malá ty šelmičko... ", ve kterém dirigent udržel kvartet pěvců i orchestr v pekelném rytmu až do konce.

Sólisté byli vybráni velmi pečlivě vzhledem ke svým přednostem i vzhledem k barvě svých hlasů. Veselou a emancipovanou vdovou Karolinou byla mladá pěvkyně Lada Bočková, která sklízí ovace na scénách německých a italských, v Ostravě touto rolí debutovala. Její průrazný, kulatý a sladký soprán měl klenutou kantilénu i pevné koloratury, a dokázala předvést ohňostroj herecké komiky i noblesy, přestože jí režisér předepsal lásku k alkoholu. Jejím opakem byla Veronika Rovná, vdova v permanentní depresi, s objemným, sytým, barevným a dramatickým sopránem, která dokázala dát stěžejní árii ve druhém jednání " Odcházejí spolu – k radosti... " dramatický wagnerovský rozměr. V roli Mumlala exceloval Martin Gurbaľ, který dal hajnému dobromyslnost i nadsázku a užil si komiku v árii o mumlání, kterou podal zvučným a barevným basem. Tenorista Martin Šrejma je ideálním typem pro roli Ladislava Podhájského, a to jak exteriérově, tak i hlasově. Jeho tenor je poněkud menší, ale skvělou technikou mu dokáže dát nosnost i šíři. Zářil zejména v árii "Když zavítá máj", která je efektní a obtížná a režisér ho nechal zpívat z výšky balkonu hlediště. Děj koloruje veselí vesničanů, kteří slaví "obžínky", při kterých si domlouvají svatbu a dohadují se o hubičku (tentokrát šťastně) mladí vesničané Lidka a Toník. Lidkou byla Karolína Levková, jejíž stříbrný zvonivý soprán se lehce nesl, Toníkem byl Václav Čížek se znělým, průrazným tenorem a oba působili svěže a potěšili příjemným exteriérem. Prolínání jeviště a hlediště bylo častým prvkem, nastupoval tak mnohokrát sbor a Mumlal naháněl Podhájského rovněž přes celé hlediště a pacifikoval ho před orchestrem. Režisérovi se tak podařilo prolnout oba prostory a vtáhnout diváky do hry.

Hudebního nastudování se ujal hudební ředitel opery Marek Šedivý. Dal opeře od počátku svižné tempo a propracovanou agogiku i

dynamiku, ve které dal vyniknout pěvcům a úspěšně udržel rytmicky náročné ansámby. Orchester hrál soustředěně a vyváženě, jen housle by si zasloužily lepší nástroje, aby vynikl jejich líbezný tón a zasvítla jasná špička, která se v hudební hmotě ztrácela. Sbor měl razanci a byl pečlivě sezpíván sbormistrem Jurijem Galatenkem, což se podařilo i díky režisérovi, který ponechal sbor na scéně kompaktní, čímž podpořil jeho sezpívanost.

Smetanova opera *Dvě vdovy* zasvítla na ostravském jevišti jako vybroušený klenot a dokazuje, že není potřeba modernizovat opery, ale je potřeba jim dát divadelní esprit a nadhled.

[« zpět na začátek](#)